HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאו בגד. דכתיב בשרלים. או ריבויא הוא: **דתניא** ל"ג. דלמי מתניתא היא היכי פליג עלה אביי ואמר מיבעיא ליה לשלש על שלש הא תנא תני בהדיא שלשה על שלשה בשאר בגדים מניין אלא דרשא דרבא היא: **גלי רחמנא בנגעים.** דרבייה מן והבגד וה"ה לשרלים דכיון דכתיב בהן בגד כי התם מיניה ילפינן בבגדין אב: שרלים אין שתי וערב מטמא בהן דבגד כתיב בהו ולא שתי ולא ערב: **ואידך אי ס"ד.** ורבא אמר לך על כרחיך לשלשה על שלשה בשאר בגדים אתא דאילו ג' על ג' בלמר ופשתים בשרלים מנגעים יליף דאי נגעים חמירי לכתוב רחמנא האי ריבויא בשרלים ולשתוק מריבויא דהבגד בנגעים אלא לדרשא אחריתי אתא: **בבעדשה.** ונגעים בעינן כגרים: **מפיק מאידך.** כלומר מולא הוא מסברת אידך תנא דפליג עליה דאסכמן דמרבי שאר בגדים לטומאת שרלים: **של עזים.** קרי נולה על שם שאין גוזזין אותם אלא מורטין: **רבא אמר כי ליה ליה.** לתנא דרישא בשאר בגדים בשרלים ג' על ג' דילמד סתום מן המפורש אבל שלשה על שלשה בשרלים אית ליה בהו דאיתרבו מאו בגד: **הדר ביה רבא מההיא.** ואמר דתנא דבי רבי ישמעאל ורשב"א אמרו דבר אחד ולאו כאביי אלא דלתרוייהו בשאר בגדים[פ] טומאת ג' על ג' ליכא שלשה על שלשה ליכא: **ואיבעיא לימא הא.** שמעתא דסיפא לאו רבא אמרה אלא רב פפא אמרה לאוקמי תרוייהו תרי תנאי דרבי ישמעאל כהדדי ולמימר דמודה תנא דרישא דיש טומאת שרלים בשאר בגדים: ה"ג **דרב פפא אמר אף על לאתויי לנאים.** אף כל דתנא דרישא דקאמר אף כל בגדים סתם למר ופשתים לאו לפרושי בגדים סתומים דטומאה קא אתי דבשאר טומאה ודאי מטמאו שאר בגדים דאיתרבו מאו בגד אלא לפרושי בגד האמור בכלאים סתם ובגד כלאים שעטנז וגו' הלכך לרב פפא א)אף מפיק האי תנא מילתיה דהאי תנא והך פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אביה דרבא דמפליג בין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאתויי כלאים דכי הוה מוקמינן ליה כרבא הוה צריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרלים נמי אתא על כרחיך אף כל למעוטינהו משלש על שלש כדין נגעים ואו בגד לרבויי שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו שאר בגדים בנגעים דהא נתמעטו בתרי מיעוטי איתרבו בשרלים אבל לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דאתרבו שאר בגדים לשרלים איתרבו לכל תורת למר ופשתים בין לשלש בין לשלשה: **בהדיא לפיני ביה.** למר ופשתים לא תלבש שעטנז וגו' לאתויי

נפקא ליה מאו בגד דתניא בגד בו'. פירש בקונטרס דלא גרסינן דתניא דאי בריתא היא היכי פליג אביי[א] ולאו פירכא היא דהא אביי מודה דאו אתא לרבות שאר בגדים לאידך תנא דבי רבי ישמעאל[ב] כדאמר אביי גופיה בסמוך והיינו הא ברייתא גופיה דלקמן[ג] אלא שקילרה רבא[ד] והא דקאמר לאביי האי או מאי עביד ליה היינו אליבא דרשב"א אבל לאידך תנא דבי רבי ישמעאל[ה] אבל לאידך תנא דבי ר' ישמעאל אתא או לרבות שאר בגדים אפי' לשלש על שלש כדפרש' לעיל ו) ולרבא דאמר לאידך תנא דבי רבי ישמעאל לא מרבה שאר בגדים אלא לשלשה על שלשה לא מפיק האי תנא דבי רבי ישמעאל מאידך וה"נ דהוה מצי למיבעיא הכא ורבא האי או להך תנא דבי ר' ישמעאל מאי עביד ליה דלא פליגי אביי ורבא אלא אליבא דרשב"א וכמו שדורש אביי כן צריך למדרש רבא אליבא תנא דבי ר' ישמעאל דהכא:

תלמוד לומר או בגד. תימה דלקמן בפרק במה אשה יוצאה (דף סג:) דרשינן מאו בגד דאריג כל שהוא טמא וכי תימא שקולים הם ויבואו שניהם מ"מ כי פריך ואביי האי או בגד מאי עביד ליה לימא דאילטריך לאריג כל שהוא ואפי' אם נמחק שם ספרים דכתוב בהן או בגד ויגרום דיליף מאו בגבד פשתים דכתיב גבי נגעים הניחא לרבא דיליף שרלים מנגעים על ידי דגלי רחמנא וה"ה לענין אריג כל שהוא אלא לאביי מאי איכא למימר[ו]: **מה לנגעים שכן שתי וערב טמא בהן.** אבל בשרלים לא כדאמר בפרק במה אשה (לקמן דף סד.) יכול שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות ת"ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג: **אי ס"ד נגעים חמירי.** הא ודאי דנגעים חמירי[ז] אלא מפר' הר"ס דה"ק אי ס"ד דקאמרת דאו בגד לרבות ג' על ג' בלמר ופשתים דהא נגעים חמירי[ח]: **שכן מטמא בבעדשה.** ורבא אע"ג דפירכא גמורה היא לא חשיב דג' על ג' קרוי בגד בלמר ופשתים והוא הדין בשרלים והקשה ה"ר יעקב מקורביי"ל הקדוש וימא ק"ו[ט] [הכי] מה שתי וערב דטהור בשרלים טמא בנגעים ג' על ג' שטמא בשרלים אינו דין שטמא בנגעים[ט] ויש לומר דכלים יוכיחו שמטמא בשרלים ולא בנגעים אף אי אביא ג' על ג' וכי תימא מה לכלים שכן אין מטמאין ואין נעשין אהל המת במחובר דג' על ג' נמי אין נעשה אהל כיון דלית ביה פותח טפח אי נמי שק יוכיח אי נמי בגד צבוע ובגד נכרי יוכיח שטמא בשרלים[י] ולא בנגעים כדאמר בת"כ וא"ת דהכא משמע דעדשה הוי פחות מכגרים ותימה לר"י בפסחים ברים אלו דברים (ד' סז:) קאמר מצורע חמור מבעל קרי שכן טעון פריעה ופרימה אדרבה בעל קרי חמור שכן מטמא במשהו סבר ליה כרבי נתן דאמר כחתימת פי האמה משמע דחתימת פי האמה לא הוי פחות מכגרים והתם לעיל מיניה קאמר זב חמור משכר שכן טומאה יוצאה עליו מגופו ואי כעדשה הוי פחות מגרים ומחתימת פי האמה ליפרוך ב)מה לשרץ שכן מטמא בכעדשה ומיהו אי לא משמעתיה מסברא אין להקשות דאיכא למימר דכעדשה שהיא עבה כדמרדד לה הוי רחבה טפי מגרים:

מניין לרבות צמר גמלים. ואי"ת [ז]למר גמלים אמאי לא הוי בכלל למר ומה צריך ריבוי וי"ל דסתם למר הוא של כבשים אבל של גמלים לא חזוב ולא חזוב כוחלית: **ונוצה של עזים.** תימה מאי איצטריך ריבוי לנולה של עזים הא כתיב שק בהדיא בקלא ושק הוי מדבר הבא מן העזים כדמוכח בפרק במה אשה (לקמן דף סד:) ותירץ ר"י דשק הוי מן השערי[א] של עזים והיינו איקרי שער ולא נולה[ב] ומן הדין דאיקרי נולה עושים בגדים ולא שק[ג] ועל שם שמורטין אותה כמו נולת התרנגולין קרי ליה נולה ואור"י דכן משמע בפרק ראשית הגז (חולין דף קלו.) דקאמר דראשית הגז אינו נוהג אלא בבהמה דאמר קרא ראשית גז צאנך ואתיא גיזה גיזה מגז כבשי יתמה (איוב לא) ופריך התם ונילף גיזה גיזה מבכור ויהא נוהג אף בשוורים אמר קרא תתן לו ולא לשקו[ד] ופריך נולה של עזים ליחייב אלמא נולה לא הויא בכלל שק[ט]:

הדר ביה רבא מההיא. ומשום שלא יחלוק הוא תנא דבי רבי ישמעאל אהך הדר ביה מהיא דלעיל ולא מהך דהכא ואית ליה לרבא אף כל לאתויי שרלים ואי"ת בריש יבמות (דף ד: ושם) היכי פריך הש"ס והא תנא דבי רבי ישמעאל אית ליה דרבא דהכא היא דלית ליה הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרלים דאי לאו אף כל ה"א דמיירי גבי שרלים בכל בגדים ואו לג' על ג' אבל השתא דאמר אף כל למר ופשתים אצטריך או לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים אבל שלש על שלש בשאר בגדים לא[ט] וי"ל דהתם קאמר אליבא דרב נחמן בר יצחק דאמר אף כל לאתויי ציצית[ז] דהשתא ודאי[ח] לית ליה לרבא דאיהו מחייב שאר מיני בגיצית: **אלא הא דרב פפא בדותא היא.** תימה לר"י בבריש יבמות (גם זה שם) משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל אף כל לאתויי כלאים כי היכי דליהוי למר ופשתים מופנה למדרש

מאו בגד. דכתיב בשרלים. או ריבויא הוא: דתניא ל"ג. דלמי מתניתא היא היכי פליג עלה אביי ואמר מיבעיא ליה לשלש על שלש הא תנא תני בהדיא שלשה על שלשה בשאר בגדים מניין אלא דרשא דרבא היא: גלי רחמנא בנגעים. דרבייה מן והבגד וה"ה לשרלים דכיון דכתיב בהן בגד כי התם מיניה ילפינן בבגדין אב: שרלים אין שתי וערב מטמא בהן דבגד כתיב בהו ולא שתי ולא ערב: ואידך אי ס"ד. ורבא אמר לך על כרחיך לשלשה על שלשה בשאר בגדים אתא דאילו ג' על ג' בלמר ופשתים בשרלים מנגעים יליף דאי נגעים חמירי לכתוב רחמנא האי ריבויא בשרלים ולשתוק מריבויא דהבגד בנגעים אלא לדרשא אחריתי אתא: בבעדשה. ונגעים בעינן כגרים: מפיק מאידך. כלומר מולא הוא מסברת אידך תנא דפליג עליה דאסכמן דמרבי שאר בגדים לטומאת שרלים: של עזים. קרי נולה על שם שאין גוזזין אותם אלא מורטין: רבא אמר כי ליה ליה. לתנא דרישא בשאר בגדים בשרלים ג' על ג' דילמד סתום מן המפורש אבל שלשה על שלשה בשרלים אית ליה בהו דאיתרבו מאו בגד: הדר ביה רבא מההיא. ואמר דתנא דבי רבי ישמעאל ורשב"א אמרו דבר אחד ולאו כאביי אלא דלתרוייהו בשאר בגדים[פ] טומאת ג' על ג' ליכא שלשה על שלשה ליכא: ואיבעיא לימא הא. שמעתא דסיפא לאו רבא אמרה אלא רב פפא אמרה לאוקמי תרוייהו תרי תנאי דרבי ישמעאל כהדדי ולמימר דמודה תנא דרישא דיש טומאת שרלים בשאר בגדים: ה"ג דרב פפא אמר אף על לאתויי לנאים. אף כל דתנא דרישא דקאמר אף כל בגדים סתם למר ופשתים לאו לפרושי בגדים סתומים דטומאה קא אתי דבשאר טומאה ודאי מטמאו שאר בגדים דאיתרבו מאו בגד אלא לפרושי בגד האמור בכלאים סתם ובגד כלאים שעטנז

תורה אור השלם

1 וכל אשר יפל עליו מהם בתוך טמא מכל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר: ויקרא יא לב
2 לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו: דברים כב יא

גליון הש"ם

תוס' ד"ה שכן מטמא וכו' ולא בנגעים כדאית' בת"כ. ומפורש כן במתני' רפי"ל לנגעים:

מוסף רש"י

מנין לרבות צמר גמלים כו'. דמטמאים בנגעים (מנחות לט:). נוצה של עזים. קרי נולה לפי שאינו רך כשאר צמר (שם).

רבינו חננאל

ואסיקנא הדר ביה רבה מההיא ואיתוקמה דאביי. ואמר רב נחמן בר יצחק אהא דתנא דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים.

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פכ"ב מהל' כלים הל' ו ופכ"ג הלכה ב:
עב ב מיי' פ"ז מהל' כלים הלכה יא:
עג ג מיי' פ"י מהלכות כלאים הלכה ו סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סימן רלח סעיף ח:

תוס' ישנים

א) וק"ק דהא רב פפא אמרה משמע ממש מילתא דרבא דאמר כי לית ליה ג' על ג' ורבא דלרב פפא נמי לא מרבינן שאר בגדים אלא דוקא שלשה על שלשה והא דקאמר לאתויי כלאים ימא ליה למיבעי לאתויי דמילתא דפסיקא דלמר ופשתים דוקא:
ב) וי"ל דבאילוה מתנות בפקא לן טמא שרץ מוכל טמא לנפש ולהכי ליכא למיפרך מה לשרץ שכן מטמא בכעדשה דלאיכא למימר טמא מת יוכיח אבל למר ופשתים אמאי לא נימא הכי טמא מת יוכיח דילפינן משרלים מנ"ש דבגד ועור ומיהו ליכא למיפרך מה להלן הואיל שכן שכן מטמא שרץ ושאר כלים:

מוספי תוספות

א. בסמוך, למדרש 'או בגד' במילתא אחריתי, א"ר לאו מתניתא היא אלא סברא דרבא דדריש הכי. ריטב"א. ב. לקמן בשמעתין. רמב"ן. ג. דקתני 'מנין לרבות צמר רחלים'. רמב"ן. ד. וכ' בה שלשה על שלשה לפי סברתו. תוס' הרא"ש. ה. דאמרו דבר אחד דאין טומאה בשאר בגדים כלל. שיטה להר"ן. [ד]פליג אההיא מתניתא, אלא דפרכינן לי' דמ"מ קרא ד'או בגד' מאי עביד ליה. ריטב"א. ו. אריג כל שהוא בשרצים מנא ליה. תוס' הרא"ש. ז. והיאך אפשר לומר דנגעים לא חמירי, דהא שתי וערב מטמא בהם משא"כ בשאר טומאות דעלמא. ריטב"א. ח. [ו]לא ילפינן שרצים מיניהו. תוס' הרא"ש. ט. דהשתא לא שייך למפרך מחומרא דשרץ. תוס' הרא"ש. י. כיון דילפינן מצמר דכתוב בנגעים, וקרא סתמא כתיב צמר. תוס' הרא"ש. יא. הגס. תוס' הרא"ש. יב. ושיעורו ד' על ד'. תוס' הרא"ש. יג. ומרבי לי' הכא מ'או בגד' לשיעור שלש על שלש. תוס' הרא"ש. יד. פי' ללבושו ולא לשקו. ריטב"א. טו. והשתא נמי ניתא דלא תקשי לך דנוצה של עזים שמענין מכל מעשה עזים דכתוב במת, דאי מהתם הו"א להוי כדין שק, דשק שיעורו ארבעה על ארבעה, קמ"ל 'או בגד' דמנוצה דהוא משיער הדק הוי שיעור כבגד שלש על שלש, ושער הגס דוקא הוי מארבעה על ארבעה. תוס' הרא"ש. טז. וסבר שפיר כתנא דבי ר' ישמעאל. תוס' יומא ד: ד"ה ואפילו. יז. למעוטי שאר בגדים מציצית. רשב"ם. יח. תנא דבי ר' ישמעאל. רשב"ם.